

1 Anders leven

Het was op een dag in de nazomer, een zaterdag. Gerard was alleen thuis. Hij was bezig met een houten betimmering in wat de slaapkamer van Suzan zou worden. Op de nog onbewoonde bovenverdieping van het polderhuis echode elke klap van zijn hamer een keer na. Het vertrek waarin hij werkte was aan de voorkant van het huis. Op de kale vloer was het een rommel. Stapels planken van tweeënehalve meter, zaagsel, resthout, een trui die hij had uitgetrokken, rondslingerend gereedschap. Achter het deurkozijn, achter een balustrade gaapte een diep trapgat. Marjolein was 's morgens vroeg met de kinderen vertrokken. Ze bracht tijdens de verbouwing de weekends bij haar moeder in Vrone door, want ze kon niet tegen troep. Gerard had haar buiten voordat hij haar uitzwaaide stevig vastgepakt. Haar groene ogen met de donkere wenkbrauwen waren heel dichtbij. Het was hem andermaal opgevallen hoe open ze de wereld inkeek, naïef bijna voor iemand van midden dertig. Hij had gezegd:

“Wat ben je toch mooi.”

“Welnee, veel te mager. Jij bent mooi.”

Toen was ze gegaan. Suzan en Martijn hadden vrolijk gezwaaid vanaf de achterbank. En hij was teruggelopen naar hun authentieke pand. ‘Met mogelijkheden voor de doe-het-zelver’ zoals de makelaar het in zijn advertentie had gesteld.

Hij ging verder met timmeren en vergat de tijd. Na het zoveelste vellingdeel op de dwarsbalken te hebben vastgespijkerd kreeg hij trek in koffie. Hij sprong van het trappetje op de vloer, deed een paar stappen achteruit en botste tegen de Workmate aan. Hij liet zich erop neerzakken en voelde meteen hoe moe hij was. Timmeren was niet zijn dagelijks werk. Terwijl hij met beide handen het zaagsel van zijn geruite overhemd afsloeg keek hij naar de wand. Het zag er strak uit. Bij het raam sloten de grenen delen mooi aan. Achter de standleidingen van de cv geen frommelstukken. In een prachtige regelmaat staken de vellingen verticaal omhoog. Gerard keek van links bij het raam naar rechts. Hij was bijna bij de haakse hoek waar de binnenmuur begon. Nog een plank of vier, vijf. Hij ging weer staan, groef in de zakken van zijn spijkerbroek en gooide de draadnagels terug in het pak op de vloer. Toen dreunde hij op zijn zware kisten de trap af.

Van de trap kwam hij in de hoge hal met originele lambrisering en gekrulde kapstukken. Hij opende een deur en liep door kamers en suite naar de keuken. Hij zette koffie en terwijl het apparaat begon te pruttelen keerde hij terug naar de woonkamer. Hij boog voorover naar de salontafel, schoof de Volkskrant opzij en pakte het Noordhollands Dagblad. Hij snelde de koppen op de voorpagina. Links onderaan viel zijn oog op een bericht over één kolom met een opvallende titel.

VONDST SKELET IN DUINGEBIED

CALLANTSOOG - In natuurreservaat Het Zwanenwater is gisteren een lugubere vondst gedaan. Bij graafwerkzaamheden aan de oever van het kleine meer werd door werknemers van een loonbedrijf een skelet gevonden. De mannen meldden de vondst aan de beheerder van het gebied dat eigendom is van Natuurmonumenten. Deze schakelde terstond de politie in. De woordvoerder van het bureau te Schagen verklaarde gisteravond het vermoeden te hebben dat het hier gaat om het lichaam van een vrouw. Bij het beendergestel zijn een bril en enige sieraden aangetroffen die daarop wijzen. De plek waar het skelet werd gevonden lijkt een bergplaats te zijn geweest. Laboratoriumonderzoek moet meer gegevens opleveren omtrent de identiteit van de persoon en de status van de bergplaats. Dan wordt besloten of een nader onderzoek door de recherche wordt ingesteld.

Gerard die staand was begonnen met lezen was halverwege het bericht in een van de rookstoelen gaan zitten die rond de salontafel stonden. Met stijgende verbazing had hij het stukje uitgelezen. Hij bleef minutenlang voor zich uit staren, de krant verkrampd vasthoudend. In zijn hoofd tuimelden de gedachten over elkaar heen.

“Het zal toch niet waar wezen?” fluisterde hij voor zich uit. Hij keek met gefronste wenkbrauwen in de bol die Suzan op de tafel had laten staan. “Ada Tielen?” Er was een waarzegster bij Suzan op school geweest in het kader van het project ‘Heksen’ en nu speelde ze dagelijks voor helderziende. De mantel en de handschoenen lagen op de bank tegenover hem. Onwillekeurig keek Gerard in de bol die voor dit moment de functie van spiegel van het verleden kreeg. Ada Tielen. Een akelig gevoel be kroop hem. In gedachten ging hij terug naar een nazomeravond bijna twintig jaar geleden. Ergens eind september was het geweest, een paar maanden na het eindexamen. Hij had na lang aarzelen nog een keer toenadering gezocht tot Mirjam Kramer. Hij herinnerde zich dat hij met zichzelf had afgesproken: nog één poging. Anders moest hij haar uit zijn hoofd zetten. God ja, het was gelukt. Ze hadden afgesproken op de enige plek ter wereld die daarvoor in aanmerking kwam: Het Zwanenwater, natuurreservaat ten zuiden van Callantsoog. Bij zonsondergang. Hij reed er op de afgesproken avond met Flop naartoe. Flop reed al auto toen. Zijn vriend had het voertuig geparkeerd en ze spraken af dat hij in de auto op Gerard zou wachten. Vanaf het slordig afgehekte parkeerterrein ging Gerard op pad. Ondanks de schemering was het pad makkelijk te vinden. Het was diep uitgesleten in het duinzand. Hij had met Mirjam afgesproken bij de oever van het eerste meer. Het pad voerde hem over duintoppen met helmgras, door stukken

gemengd bos, langs kruipwilgstruweel. Hij kwam geen mens tegen. Het Zwanenwater was toentertijd nog geen toeristische trekpleister, hoogstens bekend bij natuurvorsers als nat duingebied waar vele soorten orchideeën bloeiden en als broedplaats voor een kolonie lepelaars. Toen hij al een kwartier gelopen had kon hij in de verte het water van het meer zien schitteren in het licht van de laagstaande zon. Het was een oranje-rood licht dat vanachter hem, van de zee kant kwam en met een zachte gloed over het hele gebied heen streek. Het was adembenemend stil om hem heen. Toen hij langs de laatste bosschages liep en het strand van het meer in zicht kreeg zag hij niemand. Eerst dacht hij dat hij te vroeg was. Zou zij wel komen? Wilde ze hem nog een laatste keer voor de gek houden? Toch, toen hij de laatste glooiing achter zich had gelaten zag hij haar staan. Op enige afstand van de waterlijn wachtte ze op hem. Met een opgeheven arm schermde ze haar ogen af voor de stralen van de zon. Een tiental meters schuin achter haar begon het struikgewas dat overging in een stuk bos. Ze had zich lieflijk uitgedost. Haar lange blonde haar hing los, ze droeg een jurk met Indiase motieven zoals ze in de tijd van flower power gedragen werden. Bijna had hij hardop 'Nausikaä!' naar haar geroepen. Zijn benaming voor de ideale geliefde. Niet zomaar een woord, niet zomaar een naam, maar een begrip. Nausikaä... Dikwijls, ook na het gymnasium nog, had hij de scène uit boek VI van Homerus herlezen waarin zij aan Odysseus verscheen. Het was een prikkelende mijmering geweest voor de zoekende jongeling die hij was zich de uitgeputte held te wanen. Als schipbreukeling spoelde hij aan op het eiland der Phaeaken en volgens het plan der goden deed vervolgens de schone Nausikaä zich aan hem voor. Hoe heerlijk was het om te dagdromen, Odysseus te zijn en voor de rol van Nausikaä Mirjam Kramer, het stuk van de klas, in te vullen. Hij was op slag gek op haar geweest.

Nu Gerard aan die vreemde avond in Het Zwanenwater terugdacht beseftte hij eens te meer dat ze met hem gespeeld had. Ze was volstrekt onbereikbaar geweest voor hem. Gedurende alle drie jaren van de opleiding volstrekt onbereikbaar. 'Zoals het hoort met ideale geliefdes' was nu in gedachten zijn commentaar en hij had er een zuur lachje bij. Zelfs na al die jaren legde hij zich niet van harte bij het gegeven neer. Hij legde de krant met het curieuze bericht op de tafel en strekte zijn handen. Hij liet zijn armen een paar keer als molenwieken rondgaan. De spanning in zijn spieren bleef. Hij was zich er opeens van bewust dat hij alsmaar in de bol bleef staren.

"Koffie" zei hij hardop. Hij stond op en liep hoofdschuddend naar de keuken. De keuken hadden ze aan de achterkant van het polderhuis gesitueerd over de volle breedte van het huis. Het was een zeer intensieve klus geweest vanwege het doorbreken van muren en het installatiewerk. Maar het was een ideale ruimte geworden met aan de ene kant een kookeiland en aan de andere kant een megagrote tafel. Het was een plek met veel licht en met tuindeuren naar een ruim terras dat op het zuidwesten

lag. Zonder erbij na te denken schonk Gerard zich een beker koffie in. Roerend in zijn koffie leunde hij een moment tegen het aanrecht en keek naar buiten. Een kater van een van de burens stak het terras over. Anders stormde hij de tuindeuren uit als hij dat zag. Nu liet hij het maar zo. Zijn blik ging vandaag wat verder dan de klinkers van het terras, de achtertuin. Zelfs verder dan het weiland dat daarachter lag terwijl er toch twee fraaie grutto's rondstapten. De naam Ada Tielen liet hem niet los. En er was iets raars met het bericht. Hij pakte de beker koffie op en keerde terug in de woonkamer. Hij ging in een rookstoel zitten en pakte opnieuw de krant.

“Een bergplaats” mompelde hij voor zich uit. “Zo had ik het nog niet bekeken.” Hij legde de krant weg en zette de beker met koffie op de brede leuning. Hij nam zich voor om 's avonds naar Flop toe te gaan. Hij voelde een dringende behoefte om de gebeurtenissen van die avond lang geleden met Flop achter elkaar te zetten. Dat hadden ze destijds ook wel gedaan en in de gesprekken waren tal van varianten aan bod geweest van wat er kon zijn gebeurd. Maar ze waren er nooit uitgekomen. Ze snapten eenvoudigweg niet wat hen was overkomen. Ze hadden vaak genoeg aan de politie gedacht. Toch hadden ze hun verhaal niet verteld. Uiteindelijk waren ze erover opgehouden. Maar die avond was hun avond geworden. Natuurlijk niet in de zin van een glorieuze avond, geen avond van helden. Het was integendeel een avond vol raadsels geworden, van angst en vragen en zij waren duidelijk de antihelden. Voordien waren ze kameraden geweest. Na die avond was er iets ondefinieerbaars aan toegevoegd. Noem het een gemeenschappelijke ervaring, een geheim van hun tweeën. Al wisten ze allebei niet welk.

Gerard dronk van zijn koffie. Hij keek ongemerkt weer in de bol op tafel. Hij zag zichzelf weer langs het duinpad naar beneden gaan. Zij stond onbeweeglijk op geringe afstand van de waterlijn.

“Hoi” riep hij vanaf de glooiing.

Er volgde geen begroeting van haar kant. Hij stapte voort in het rulle zand en zij keek zwijgend naar hem. Niet zozeer haar houding maar meer het ongenaakbare lachje deed hem twijfelen. Ze liet hem naderen tot op een afstand van ongeveer dertig meter. Toen hij het natte zand bereikt had klonk haar ongewoon hoge stem:

“Wacht Gerard. Blijf even staan en luister.”

Hij hield zijn pas in en keek haar vragend aan.

“Weet je, je komt voor mij. Juist hier in Het Zwanenwater. Ik weet het. Er is alleen een probleem.” Ze keek hem na deze woorden uitdagend aan en vervolgde: “Ik heb al een vriend. Die is hier ook.”

Gerard maakte aanstalten om op haar toe te lopen en riep uit: “Mirjam, hou op met die onzin. Ik vind dit niet...”

“Wacht!” onderbrak ze streng. Ze hief een arm omhoog met de vlakke hand naar hem toegekeerd. Toen ze verder sprak veranderde haar intonatie in vleiend. “Wacht Gerard. Rustig.” Ze keek met een zweem van een lach op haar gezicht achterom en toen weer naar hem. Ze sprak

verder. “Ik heb al een vriend. En jij, je had meer fans in de klas dan je weet. Daarom heb ik iemand meegebracht. Ze is echt gek op je.”

Op dat moment kwam uit de struiken achter haar Ada Tielen tevoorschijn, het fantoom dat hem een paar jaren zo hinderlijk had gevolgd. Gerard stond perplex. De dames hadden hem een kunstje geflikt. Hij besepte terstond: geen Nausikaä maar Tielen. Toen waren de stoppen bij hem doorgeslagen. Bij een reeks van plaagstoten over en weer had hij in de loop van die drie jaren weleens een klotegevoel gehad, een gevoel van gekwetste trots. Maar dat hoorde bij het spel van aantrekken en afstoten dat jongeren van rond de twintig nu eenmaal met elkaar spelen. Maar hier was voor zijn gevoel een grens overschreden. Dit was geen grap meer, dit was een rotstreek. Een impuls zette hem aan tot een sprint in de richting van Mirjam Kramer. Hij die altijd bedachtzaam opereerde, die voor zijn leeftijd bijna te beheerst overkwam barstte opeens uit het pantser. Hij stormde op Mirjam Kramer af maar zij verdween tussen de struiken. Toen hij zag dat zij zich als een hinde uit de voeten maakte veranderde Gerard zonder zich te bedenken van richting en ging als een stormram op Ada Tielen af die stil was blijven staan. In een paar seconden was hij bij haar. Zijn snelheid en zijn ziedende woede maakten de duw waarmee hij haar achterover gooide ongekend krachtig. Tot zijn stomme verbazing echter viel Ada Tielen niet plat op haar rug op het zand maar in een donker gat schuin achter haar. Hij had de kuil vanuit zijn positie bij de oever van het meer nooit gezien. Nog voordat ook maar enige gedachte bij hem was opgekomen over wat te doen zette Ada Tielen het op een gillen, een akelig snerpend gillen. Op hetzelfde moment klonk uit het loofbos waarin Mirjam Kramer was verdwenen een mannenstem. Er werd op gedempte toon geroepen:

“Mirjam, wat doe je verdomme allemaal? Het is hier geen speeltuin.”

Compleet verrast tuurde Gerard in het duister onder de bomen en zag schaduwen van meerdere gestalten naderbij komen. Vanuit de kuil klonk onafgebroken het hysterische gegil van Ada Tielen. De stem die hij eerder hoorde riep:

“Dit moet ophouden!”

Gerard schrok zich een ongeluk maar bedacht zich geen seconde. Hij draaide zich om en ging er als een speer vandoor. Achter zich hoorde hij roepen:

“Wat moet dat?”

Uit duizenden herkende hij nog de stem van Mirjam Kramer die gilte: “Nee, niet doen!”

Hij lette vanaf dat moment niet meer op de verwarring die achter hem heerste. Hij rende de benen bijna onder zijn lijf vandaan. Instinctief voelde hij dat hij in gevaar was. Hij moest een flauwe bocht om een stuk van de oever heen maken om op de eigenlijke wandelroute te komen. Plotseling klonk er een knal en er floot iets langs zijn hoofd heen. Zolang als hij langs de waterlijn liep waar hij geen enkele dekking had was hij een schietschijf, god mocht weten waarom. Met wijd opengesperde ogen en het hoofd in de

nek stoof hij vooruit. In een oogwenk was hij op het schelpenpad dat het meer langs de noordzijde rondde. Daar waren jonge boompjes geplant. Hij struikelde in het donker over een wortel die boven het pad uitstak. Hij sprong onmiddellijk weer op. Omkijken durfde hij niet. Het zou ook geen zin gehad hebben want het pad kronkelde voortdurend en was op sommige stukken omzoomd met braamstruiken en andere bosschages. Er klonk nog een tweede knal. Hij struikelde nog een keer, krabbelde paniekerig overeind. Zijn longen waren blaasbalgen die hem opnieuw voortjoegen over het officiële wandelpad. Opeens besepte hij dat hij juist van het schelpenpad af moest. Buiten de paden zou hij moeilijker te volgen zijn. Hij koos een richting waarin hij volgens zijn oriëntatie de verkeersweg tussen Callantsoog en St. Maartenszee moest kruisen. Inderdaad bereikte hij hijgend en zwetend de kustweg. Hij stak over in de duisternis en dook de bollenvelden in. Hij sleepte zich nog een honderdtal meters voort in een greppel en liet zich toen in het donker van de zomernacht op een bed vallen, een leliebed welteverstaan. De angst had zijn keel bijna volledig dichtgeknepen en zijn spieren waren verkrampd door de inspanning.

Zo was het die nacht gegaan. Gerard maakte zijn ogen los van de glazen bol op de salontafel. Wat restte waren vragen en helaas geen antwoorden. En een gevoel van schuld. Hij had achteraf niet zo razend moeten worden om de grap. Dan waren er geen rare dingen gebeurd. Smalend lachen was beter geweest en daarna met elkaar naar de kroeg om het af te drinken. Dat was een waardig afscheid geweest. Alles, echt alles was beter geweest dan dit.

Hij stond op om zich nog een beker koffie in te schenken. Hij wilde met de koffie teruglopen naar de kamer maar bedacht zich. Hij draaide de sleutel om en opende de tuindeuren. Het was vochtig maar niet koud buiten. Na een rondje door de tuin te hebben gelopen liet hij zich op het terras op een zware beukenhouten stoel vallen. Die stond los van de rest van het tuinameublement naast de zandbak. Waarschijnlijk had Marjolein hem op een van de laatste zomerse dagen naar het speelzand gesleept om bij hun peuter te zitten. Daarna had niemand meer de moeite genomen om de stoel terug in het gelid te zetten. Zoals met zoveel dingen gebeurde. De orde verstoord en daarna werd het niet meer hetzelfde. In de verte graasden de koeien van buurman Wit.

Ada Tielen was na die avond weg. Gewoon weg. Ze scheen van de aardbodem te zijn verdwenen. Er kwam na een aantal dagen een bericht over haar in de kranten. Met foto. Na een aantal weken een opsporingsbericht op de televisie. Haar witte auto werd kort daarna in de buurt van Alkmaar uit het Noordhollands Kanaal gevist. Op die plek werd uitgebreid gedregd naar haar lichaam. Ze werd niet gevonden. De politie ontving ook nooit een tip. Haar verdwijning bleef een raadsel. Na verloop van tijd las Gerard in de krant dat het onderzoeksteam dat aan de zaak Tielen werkte ontbonden werd. Het dossier werd gesloten totdat nieuwe gegevens heropening zinvol zouden maken.

In de jaren daarna had hij bij tijd en wijle last van het gebeurde. In tijden van spanning werd hij bezocht door een droom. Het was steeds dezelfde akelige droom. Hij liep over het in het zand uitgesleten duinpad in Het Zwanenwater. Er leek geen einde aan te komen. Na een barre tocht bereikte hij eindelijk de oever van het meer. Er stond een jonge vrouw aan de waterkant in het licht van de ondergaande zon. Een vrouw in een wit gewaad. Het was Nausikaä die een stap achterwaarts deed zodra hij een stap voorwaarts deed. In een eindeloze herhaling. Steeds dezelfde droom. In de nacht voor zijn rijexamen. Na een incident op school waarbij een vader van een leerling hem bedreigd had. Ten tijde van de dood van zijn moeder. Toen hij ging solliciteren als leraar op het Perspectief College. Steeds weer die droom.

Hij stond op en ging naar binnen. Hij draaide de tuindeuren weer op slot. Hij kloste op zijn werkschoenen door de kamer. Bij de deur naar de hal waar de brede trap naar boven zich bevond bleef hij stilstaan. Hij opende de deur maar stapte niet over de drempel. Met zijn vrije hand haalde hij zijn vingers door zijn cactushaar. Hij bedacht zich opeens nog iets. Hij sloot de deur en liep terug de kamer in. Hij pakte nog eens de streekkrant van de tafel en las het bericht over het skelet. Het moest natuurlijk nog geïdentificeerd worden maar als het om de resten van Ada Tielen ging dan klopte dat van geen kant met het verhaal waar Flop en hij het na vele vele praatavonden tenslotte op hadden gehouden. De meest plausibele lezing van het gebeurde was volgens hen dat de twee dames een geintje hadden willen uithalen en dat Mirjam Kramer haar vriend had meegenomen om daarvan getuige te zijn. Die vriend had op zijn beurt een vriend meegebracht hetgeen Flop en Gerard niet onlogisch voorkwam want zelf waren zij in die tijd ook bijna onafscheidelijk. Vanwege zijn indrukwekkende postuur en de grijns die op zijn gezicht gebeiteld stond werd Flop wel Gerard z'n goedlachse bewaker genoemd. De grap was door de onverwachte reactie van Gerard wat lullig afgelopen. Toen hadden ze Ada Tielen maar uit de kuil getrokken en waren naar het parkeerterrein teruggegaan. Daar stapten ze in de witte auto van Ada Tielen en reden terug naar Alkmaar. In Alkmaar gingen ze waarschijnlijk met elkaar uit. Mooie avond, zwoel weer, vakantiesfeer. Zoiets. Waarom Ada Tielen later die nacht in haar eentje het Noordhollands Kanaal in was gereden konden Gerard en Flop ook niet verzinnen. Misschien drank op, slecht zicht of wat ook. Nou, slecht zicht had ze sowieso gehad met brillenglazen min tien, bedacht Gerard bitter. En er was misschien sprake geweest van plotseling opduikende mistbanken in die regio. Ze was waarschijnlijk in haar doodstrijd op de bodem van het kanaal ergens onder vastgeraakt en verdronken. En dat was ongeveer hun slotlezing geweest waarvan Flop op zijn eigen wijze had opgemerkt dat die beslist niet waterdicht was. Ze hadden gelachen van ellende. Ook bij de herinnering lachte Gerard weer maar de lach schuurde over zijn ziel. Hij vouwde de krant dicht. Bovenaan de trap stond de paneeldeur klaar die in de slaapkamer van Suzan moest.

Marjolein en hij hadden lang gezocht naar hetzelfde type deur voor alle kamers in het huis. Bij menig sloopbedrijf in en buiten de regio hadden ze gesnuffeld. Dat soort dingen vond Marjolein leuk. Snuffelen. Glanzende woonmagazines bekijken, kleuren kiezen. Maar werken, aanpoten... ze wist niet wat het was. In de Beemster hadden ze de goede deur uit een grote partij paneeldeuren getrokken. Ze hadden de handelaar die zichtbaar rijk aan het worden was van de hang naar nostalgie onder de mensen een veel te hoge prijs betaald en waren desondanks blij teruggedreden naar de kop van Noord-Holland. Naar Toorenborg, hun rustieke dorp aan de voet van Schagen. De deur paste niet in het kozijn. Er moest aan alle kanten een centimeteretje af. Secuur werk dat met de cirkelzaag gedaan moest worden. Nog beter was op de zaagbank in de werkplaats van Flop. Maar dat kon later.

Nu moest de wand waar hij eerder op de dag aan begonnen was af. Gerard timmerde een paar planken vast. Telkens weer het voegen van messing en groef, aanhalen en blind vernagelen. Maar de gang was eruit. Hij merkte dat zijn concentratie door het krantenbericht een fikse knauw had gekregen. Prompt beging hij een blunder. Hij beschadigde een plank lelijk door er een spijker finaal doorheen te jassen.

“Shit” riep hij uit.

Geen vlees, wist hij meteen. Flop had hem een week eerder nog zo gewaarschuwd toen ze de balken op de muur hadden geschroefd. “Streep voordat je de laatste delen in elkaar voegt met een potlood aan waar je moet spijkeren. Als de wand dicht is zie je de balken niet meer.”

Hij liep hij een paar rondjes om de Workmate heen en vorkte met zijn vingers door zijn stekelhaar. Toen ging hij kloppend op de wand na waar de middenbalk zat. Had hij dat maar eerder gedaan. De spijker moest acht centimeter lager. Snel pakte hij aan. Met een fijn beiteltje en een nijptang wrikte hij de blindganger uit het hout om hem vervolgens op de goede plek diep het vellingdeel en de onderliggende balk in te drijven. Hij spijkerde de plank onderaan vast waar de spijkergaten nog zouden verdwijnen achter een hoge plint. Toen bovenaan vlakbij het geornamenteerde plafond. Ook daar zou een afwerklat later de spijkergaten aan het oog onttrekken. Hij sprong van het trappetje en nam afstand om de boel te overzien. Er zat een lelijke moet in het hout, precies op ooghoogte.

“Verdomme” jammerde hij. “Waarom moet er altijd wat fout gaan?”

Na een eenzame avondmaaltijd stapte Gerard op de fiets. Flop woonde in een arbeiderswoning aan een van de toegangswegen naar Schagen. Hij had er de nieuwbouw in de rug en de voorramen keken uit over de weilanden. Er lagen heel wat zweetdruppels van hen beiden in dat huis. Het was een bouwval toen Flop het kocht. Het ging hem vooral om de stek. Volop ruimte en volgens het bestemmingsplan de mogelijkheid om er een bedrijfsruimte achter te bouwen. Die stond er inmiddels. Vrijwel elke steen van het huis was door hun handen gegaan. Het resultaat mocht er zijn, een

perfect opgeknapt pand met een authentiek bruggetje ervoor. Hij had er al meerdere vriendinnen in versleten. Nu woonde hij alweer een paar jaar alleen.

“Zeg, geen paniek alstublieft!” riep Flop uit toen Gerard over het krantenbericht begon te klagen. Hij verhief daarbij zijn lange lijf van het smalle tweezitsbankje en liep om de trap heen naar de open keuken die zich achterin de ruimte bevond. Hij schonk koffie in. Gerard zat in een kuipstoel van rotan te kraken. Hij keek naar de schilderijen boven de tweezitter waar Flop weer op ging zitten. Het waren vage afbeeldingen van een verspringer. Van dezelfde plaatselijke kunstenaar hingen nog twee werken in de kleine woning, ook sportfiguren. Het was een vorm van betaling geweest voor geleverde diensten.

“Het is vreemd, Flop” zei Gerard zacht. Toen het stil bleef aan de overkant zei hij nog eens: “Vreemd.”

“Maak je niet druk, joh” probeerde Flop hem gerust te stellen. “Ze weten niks van jou en mij.”

Met een wegwerpgebaar wees Gerard de opmerking als belachelijk van de hand.

“Ze hoeven de klas van toen maar na te lopen en ze komen ook bij mij langs.

“Waarom zouden ze?”

“Wat moeten we hiermee?” vroeg Gerard zich hardop af en hij roerde verbeten in zijn koffie.

“Was ze mooi?” Flop vroeg het met een grijns op z'n gezicht. Hij blies de rook van zijn shag over Gerard z'n hoofd heen.

“Nee. Lelijk. Klein. Stevig lichaam.”

“Ja precies.” Flop begon te lachen. “Echt zo'n type dat vroeg dik en grijs is. Op haar veertigste of zo.”

Gerard keek zijn vriend aan en lachte zonder plezier mee. “Zal ik Mirjam Kramer bellen?” vroeg hij zich af.

“Daar zat ik ook aan te denken” reageerde Flop.

“Ja.” Het klonk alsof zijn besluit vaststond.

“Bel dan Ada Tielen ook even” stelde zijn kameraad zonder een spier te vertrekken voor.

Gerard keek hem met hoge wenkbrauwen aan.

“Wie zegt me dat zij in dat gat bij Callantsoog is blijven liggen? Voor hetzelfde geld is ze elders een nieuw leven begonnen, afgeknapt op haar vrienden. Of ze is ontvoerd.”

“Je bent onverbeterlijk.” Gerard zette het lege kopje terug bij de plant op het bijzettafeltje. “We hadden ons destijds bij de politie moeten melden” zei hij.

“We waren amper twintig, man” wierp Flop tegen.

“Ja oké, toen waren we amper twintig en nu zijn we amper veertig. Wat maakt het eigenlijk uit?”

“Je wou toch niet beweren dat het niet uitmaakt of je twintig bent of veertig?”

“Inderdaad.”

“Kom op nou toch, Gerard, wij konden toen de verantwoordelijkheid niet aan om ons bij de politie te melden. We...”

“Jezus” onderbrak Gerard zijn kameraad met een heftig gebaar van beide armen.

“Verantwoordelijkheid. Melden. Die termen. Ben je gek geworden? Nog effe en je gaat me nog vertellen dat ik daar dat kind van Tielen om zeep heb geholpen en dat ik me bij de politie had moeten aangeven.”

“Wat zit je nou te dazen, man” zei Flop met stemverheffing. “Jij begint toch over de politie. Ik probeer je te vertellen dat je helemaal niks moet doen. Gewoon helemaal niks. Ik heb de politie nog gebeld vandaag. Ik heb geïnformeerd naar bijzonderheden rond de vondst in Het Zwanenwater maar ze gaven niet thuis. Het kon wel enige dagen duren voordat er meer bekend was, misschien zelfs weken. Er worden in het belang van het onderzoek geen mededelingen gedaan, heet het dan. We moeten ons rustig houden, Gerard, dat lijkt me de verstandigste weg. We hebben toen gezwegen omdat we doodsbang waren en dat moeten we blijven doen, wat er ook gebeurt.”

“Is dat zo?”

Gerard die zich gespannen voelde was geneigd de goedbedoelde woorden van zijn kameraad als een geestelijke massage op zich te laten inwerken.

“Natuurlijk. Niemand weet iets. Alle betrokkenen hebben destijds gezwegen, om wat voor reden dan ook. En zij hebben er belang bij te blijven zwijgen, geloof dat maar van mij.”

“En als dat skelet nou Ada Tielen blijkt te zijn?” Gerard was nog lang niet gerust op de goede afloop.

“Dan kan ze niet meer praten.” Flop grijnsde alweer.

Gerard kon er niet om lachen. “Dan wordt het anders leven” veronderstelde hij. “Het lijkt verdomme wel een film waar we in zijn beland. Ik bedoel...”

“Ik heb trouwens een mooie klus voor volgende week zaterdag” viel Flop zijn vriend in de rede. Dat deed hij vaker als hij zijn gezever zat was.

Gerard kende de wendingen van de optimist tegenover hem. Hij wou Flop niet teleurstellen en vroeg wat voor klus het was.

“Dakkie plakken.”

“Hoe groot?”

“Het is maar twaalf vierkante meter maar het betaalt goed. Kleine dag werk. Ik denk dat we er een meier of twee per man aan overhouden.”

“Zo. Waar is het?”

“In Barsingerhorn. Je weet het, Gerard, er is maar één werkwoord: gaan! Moet je een biertje?” Flop stond op met zijn kopje in de hand. Hij liep naar Gerard toe om het andere kopje op te halen.

“Ja, laten we dat maar doen.” Het kwam er met een zucht uit. Flop ging meteen weer op het bankje zitten met de kopjes in zijn handen. Hij keek Gerard aan. Gerard had altijd al gevonden dat hij trouwe hondenogen had.

“Zeg Flop” begon hij.

“Nee hè!” riep Flop uit.

Gerard haalde z’n schouders op. “Sorry hoor, maar ik knijp ’m.”

“Gerard, echt. Niemand kan ons wat maken. Van welke kant je het ook bekijkt.”

“De vraag die mij al de hele dag bezighoudt sinds ik dat krantenbericht las is of de politie weleens een dossier heropent dat al bijna twintig jaar gesloten is geweest.”

“Dat zou ik ook niet weten” moest Flop toegeven. “Maar daar komen we gauw genoeg achter. Ik zou me daar niet druk om maken zolang als het niet hoeft.” Uren later liep Gerard het bruggetje voor Flop z’n huis af, de hoge herenfiets aan de hand. Van zijn maat kreeg hij een ferme klap op zijn schouder.

“Koel blijven, Gerard. Rustig blijven ademen. Geen zorgen voor de dag van morgen.”

Het was precies het soort raadgevingen waar Gerard niet op zat te wachten. De korte rit naar huis in Toorenborg viel hem zwaar, zijn fietstassen zaten vol zorgen.

“Ja hallo?”

Gerard herkende meteen de uitzonderlijke toonhoogte die haar stem ook destijds iets kinderlijks gaf.

“Spreek ik met Mirjam Kramer?”

“Dat klopt. En wie bent u?” Het klonk kordaat.

Hij zei zacht: “Gerard Dekker.”

Het bleef stil. Ineens was ze er weer en ze klonk opgewonden. Vreemd genoeg fluisterde ze: “Dit kan niet. Niet meer doen alstublieft.”

Voordat hij kon reageren was het klik. De verbinding was verbroken.

Het was dinsdag. Op deze dag werkte Gerard voor het gehandicaptenproject van de school. Hij zat aan zijn bureau in de docentenwerkruimte en bestudeerde een dossier. Het was een warrig dossier. Er zaten documenten in met medische gegevens, testresultaten van vage instanties, losse aantekeningen van collega’s van cursistenzaken, gespreksverslagen, zomaar een cijferlijst. Geen intakegegevens, geen trajectplan. Duidelijk was alleen dat het ging om een leerling meubelstoffering en dat een vakdocent had gevraagd deze jongen te motiveren om de opleiding af te sluiten. Na het theorieexamen was hij niet meer op komen dagen. Gerard had hem gebeld en een afspraak gemaakt. De jongen woonde nog thuis bij zijn ouders in een Westfries dorp.

“Ik ga naar Venhuizen, Ben. Ik denk niet dat ik vandaag nog terugkom.”

